

Bavariae Sanctae Volvmen ...

Rader, Matthäus

Monachii, M.DC.XXIV.

Gerochvs seu Gerhohvs Religiosissimvs Reicherspergensis Coenobii
Præses.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79699](#)

GEROCHVS seu GERHOHVS

RELIGIOSISSIMVS REICHERSPER-

GENSIS COENOBII

PRÆSES.

CLO. C. LXIX.

Pag. 15. v. 4. à f.

1169.

1093.

-- 76.

Llustre sanè & primæ notæ est hoc Reicherspergensis asceterij sidus, cuius hodiéque fulgor ingenij in libris & literarum monumentis non est extinctus, quem sanctitatis quoque fama & splendor virtutis magis accendunt. Pollinga Boiarie primæ vicus, cœnobio nobilis, haud procul opido VVeilhaimiano, nobis Gerhohum edidit. maius ille patriæ decus, quam patria illius: quod sœpe vsu venit. Ne sciretur Stagira, si Aristotelem non tulisset alumnū. Natus est anno c. 10. xciiii. mortuus anno c. 10. c. lxix. cum annum ageret lxxvi. Nec est quod Gretserum in edita Gerhohi vita carpas, vbi pro c. 10. xciv. traiectis numeris, foedū xx. annorum errore, legitur c. 10. c. xiv. foedum operarum vel librarij sphalma est, non Gretseri. Pro i. v. tamen legendū arbitror iii.

Elementa liberalium disciplinarum in patro solo cognouit, deditque gustum indolis in ipsis prope cunabulis, cum ostendit quam capax ampliūque pectus ad thesauros eruditio[n]is hauriendos adferret, cum æquales discendi celeritate longè præcucurrit, quibus tamen in puerili astutia & ingenij calliditate facilè cedebat, quando eximio se animi candore, qui vel maximè amabilem reddit illam etatem, morūque simplicitate plerisque omnibus commendabat. Iam ex ephebis excessurus, cum sextum decimum annum esset ingressus, imò fortasse jam egressus, foedissima psoræ scabie (quæ pueritiae potissimum est infesta) caput aspersus, & à contubernalibus velut catharma horrebatur, & simul infamis morbi verecundia torquebatur, ut taceam cruciatum dolorēsque quibus assidue affligebatur. Sed abstensa tandem clemente caelo, foeda capitis impetigine, receptaque valetudine Gerhohus simul animum mentemque ab omni impura Veneris contagione segregauit, totumque se castimoniæ, quæ plurimum ad complectenda sapientiæ studia valet, addixit. Fruxinum inde & Mospurgum nota Boiarie opida profectus, omne tempus Deo & Musis consecravit. Et cum id temporis apud Saxonas Hildeshaimij juuentus li-

teris

teris optimè excoletetur, ibi quoque Gerhohus triennium in cultu ingenij posuit, haud paullò doctior in patriam reuersus. Et jam famam non mediocrem eruditioñis sibi conciliarat, cùm Augustam Vindelicorum accersitus principi gymnasio, quod tūm doctore carebat, præficitur. Erat Gerhoho facies liberalis, frons serena, gratus oris aspectus, genæ prima lanugine florentes, totus corporis habitus, sine cultu, natura ipsa ad gratiam compositus, mores emendati. Quæ omnia naturæ ornamenta & præsidia commendabat ingenij felicitas & existimatio eruditioñis, quæ fecerunt, vt Hermannus pontifex Augustanus oculos ad Gerhohum adiiceret, illūmque in consilium sacrorum patrum adscisceret. Versabatur id loci Gerhohus inter ecclesiæ diaconos nondum sacerdotij honore insignitus; quo tempore Henricus Imperator, quem Romani I V. Germani V. numerant, & pontifex Paschalis vltimis inter se odijs dissidebant, & Hermannus pontifex Augustanus à Cæfare aduersus pontificem stabant, à quo malis damnatisque artibus ad infusum est prouectus. Trahere & Gerhohum in partes studuerat, sed is nulla vi vel auctoritate seu Cæsarisi seu Hermanni se passus est à vero tramite abduci, quin & à societate se episcopi, quem Baronius pseudoepiscopum appellat, primò clam cœpit abstinentem, dein palam etiam caussam pontificis propugnare, quoad redditum per Callistū anno c. 10. c. xxi. pace Imperator in sinum Ecclesiæ receptus est, & qui diris execrationibus deuoti erant, vinculis anathematis exsoluti. Hermannum quoque cum pontifice in gratiam rediisse tradit auctor: *His autem, inquit, ut dictum est finitis & sedatis jam dictus Episcopus in gratiam Romanae Ecclesie, ipso mediante, receptus est. Ita gratus & acceptus erat jam tunc ipsi Romano pontifici & toti Curie Romanae.* Sed ex Eginonis epistola, quæ apud Baronium extat, alia omnia narrantur, illum sine speraverandæ dignitatis sede pulsum esse, & à tribus pontificibus Paschali, Gelasio, & Callisto damnatum. Verum cum illa epistola Eginonis scripta sit anno c. 10. c. xx, & Imperator Ecclesiæ restitutus sit anno c. 10. c. xxi. videtur cum Imperatore etiam Hermannus pontifici reconciliatus, cum Virspergensis & ex illo Baronius narret, omnibus anathemate schismatis percussis gratiam censuræ factam. Ita enim Virspergensis: *Mox tamen ab Apostolicæ sedis apocrisijs in communionem receptus tam ipse Imperator, quam universus sibi subiectus exercitus, imo generali absolutione cunctis hoc schismate pollutis, per auctoritatem Apostolicam facta, qualiter Ecclesiasticas inuestituras ceteraque spiritualia negotia, que tanto tempore reges Teutonici administraverunt, quæq; ipse ne regni diminueretur honor, nunquam vita comite sed dimissurum proposuerat,*

An. 1222. Callisti IV.

Virsp. anno 1222.

posuerat, humiliatus pro Christo coram multitudine maxima abnegauerit, & in manu domini Episcopi Ostiensis ac per ipsum dominum nostro Iesu Christo suae in perpetuum ius Ecclesiae dimiserit, rursumque qualia sibi ob honorem regni obseruandum, auctoritas Apostolica concesserit, utriusque partis melius edocebunt subter annotata scripta.

Ego Henricus De gratia Romanorum Imperator Augustus pro amore Dei & S. Rom. Ecclesiae & domini Papae Callisti & pro remedio animae meae dimisso Deo & Sanctis eius apostolis Petro & Paulo sanctae Catholicae Ecclesiae omnem inuestituram per annulum & baculum, & concedo in omnibus ecclesijs fieri electionem & liberam consecrationem. Possessiones & regalia B. Petri, que a principio huius discordie usque ad hodiernam diem sue tempore patri mei, sue etiam meo ablata sunt, quae habeo, eidem S. Rom. Ecclesiae restituo; que autem non habeo, ut restituantur fideliter juuabo. Possessiones etiam omnium aliarum ecclesiarum & principum & aliorum tam clericorum quam Laicorum, consilio principum & justitia, que habeo ut reddantur fideliter juuabo: & do veram pacem Callisto, S. Rom. Ecclesiae & omnibus qui in parte ipsius sunt, vel fuerunt, & in quibus S. Rom. Ecclesia auxilium postulauerit fideliter juuabo.

Ego Callistus seruus seruorum Dei. Dilecto filio suo Henrico Dei gratia Rom. Imperatori Augusto, Concedo electiones episcoporam & abbatum Teutonici regni, qui ad regnum pertinent, in praesentia tua fieri absque simonia & aliqua violentia, ut si qua inter partes discordia emergerit, metropolitani & provincialium consilio vel iudicio seniori parti assensum & auxilium prebeat. Eleitus autem regalia per sceptrum a te recipiat: exceptis omnibus que ad Romanam ecclesiam pertinere noscuntur: & quae ex his iure tibi debet, faciat. Ex alijs vero partibus imperij consecratus infra sex menses regalia per sceptrum a te recipiat. De quibus verò mihi querimoniam feceris, secundum officij mei debitum auxilium meum prestatbo. Dotibi veram pacem & omnibus, qui in parte tua sunt vel fuerunt tempore huius discordie. Data anno 1305. c. xxii. ix. Cal. Octob.

Huiusmodi scripta atque rescripta propter infinitae multitudinis conuentum loco campestri, juxta Rhenum lecta, sunt data & accepta, postque multimas laudes rerum Gubernatori redditas, celebratis a domino Ostiensi diuinis sacramentis, inter quae dominum Imperatorem cum pacis oculo sanctaque communiione plenissime reconciliauit, discessumque est ab omnibus cum letitia infinita.

Alterum quoque non multò post, id est in festo S. Martini, colloquium Imperator cum principibus, qui priori non aderant, Babenberg habuit; ubi & tandem in sua vota concordantibus inter multa, quae tam ad regni, quam ad sacerdotij congruebant honorem, more maiorum composita, legatos proprios cum Romanis destinauit, & utroque nuncia simul & munera ferentes honorifica domino Apostolico Calixto consanguineo scilicet jam sibimet & unitissimo direxit. Omnino ergo

ergo & Augustanus pontifex vna cum Cæsare videtur per Callistum Ecclesiæ reconciliatus.

Atenim Gerhohus jam diu ad seuerioris vitæ disciplinam aspirabat, & in contubernium se religiosorum virorum abdere cupiebat, cum parentum fratrūque cura impetum eius & studium pietatis moraretur, quibus prius consultum volebat, quam omnem rerum humanarū cogitationē abijceret. Persuasos ergo ut ipsi quoq; certiorem breuiorēmque ad cælum viam quærent, vtrumque parentem Raitenbuchensi cœnobio, quod fæminarum olim & viorum duplex fuit, cum geminis fratribus inclusit, quos ipse mox secutus, exemplo vitæ, doctrinæ & pietatis ad constantiam, labore, excubias, & vigilias, assiduasque virtutes excitauit.

Est Raitenbuech cœnobium peruetus in Boiaria superiore, inter Etalense & Pollinganum situm, a Guelfone I V. primo Boiariæ ex ea stirpe Principe, anno c. 10. lxxxv. conditum. Huc cum Gerhohus vitæ religiosæ studio venisset, acceptus est ingenti omnium lætitia veluti Sol nouus domicilium illustraturus. Posuit cultum sacrum, ut sacratiorem indueret, amplas & opimas sacerdotij conditiones reiecit, ut in modico cultu, sobrio parcōque vietū expeditius iter cæleste ingredereetur: opes humanas, honores, infulas etiam, quas poterat sperare, paupertati, despicientiæ, humilitati vitæ posthabuit, ut olim ditior, clarior, illustriorque apud supéros appareret. Vbi rudimentum religionis posuit, tirociniūmque exegit in leges Ordinis more maiorum conceptis verbis jurauit. Sed non raro tiebat, ut adolescentuli in sacra religiosorum contubernia admissi jurarent, ex præscripto se S. Dominici, Francisci, Basilij, Benedicti, Bernardi, aliorūque patrum victuros, cum præscriptas vivendiariones nunquam aut legissent, aut vidissent, aut cognouissent. Quod eo magis demirandum est in Gerhoho, cum is & litteris probè tinctus esset, & sapientiæ laude floreret. Nam postea quā nomen inter D. Augustini sodales professus est, tum primum quæsiuit, quæ esset norma ad quam sibi omnes vitæ actiones ex D. Augustini sententia & lege essent exigendæ. Sed nusquam nec Raitenbuechij, nec in aliis ejusdem instituti vicinis phrontistériis poterant vllæ, quas vocant, Regulæ inueniri. Evidem cum hæc in Reicherpergeni volumine sincerè prescripta viderem, primum damnaui temporum & hominum id loci viuentium socordiam, qui vota susciperent, suāque fidem Deo conceptis verbis astringerent, se has illas horum patrum vel illorū leges secuturos, & interim eas ipsas leges nescirent, inibi etiam ignoratas, nec conscriptas.

A a

scriptas.

scriptas, nec exhibitas ijs, qui ad eas nomine profiteri debebant. Nam audi quid vetustissimus annualium Reicherspergensium conditor de Gerhohio profitente testetur: *Nec enim satiabatur illis diebus dulcedine illa mirabili, quam inueniebat legendō, in Excerpto de dictis Sanctorum, de vita Canonica, quo & eatenus pro regula vñs fuerant fratres sui, sed exquirerat, omni animaduersione, quomodo sibi vivendum esset secundum regulam S. Patris nostri Augustini; vel quae esset illa regula, secundum quam vivere professus fuerat. Nibit enim sufficerē pro regula vñsum est ei, quod illa non esset, quam professus fuerat. Quae regula tamen tunc in illis locis non inueniebatur,*

*De hoc Excerpto
paullò pōst.*

Arenbek in vita Leopoldi.

Brixinenis de quo supra, paullò antē certas aliquas leges compo-
suerat, sed nondum, vt reor, tum vulgarat.) Pro quare necessarium
duxit Romanum adire pontificem cum quibusdam fratribus de claustrō; quatenus regulam, quam vña cum omnibus communiter fuerat professus, claustro illi
cui erat obligatus, stabiliret, quod & factum est. Enim uero vbi in colle-
gi, animaduerti ea fuisse tempora, quibus temporibus plerique re-
ligiosorum virorum leges non ceris, tabulis, membranis, chartis
inscriptas circumferebant, sed in vñ tractatione, mente, cordibus,
moribus, & exercitatione habebant, vt olim Ecclesia Christiana
priusquam facili Euangeliū præcones sua præcepta in literas refer-
rent. Sic quippe idem auctor paullò supra de Gerhoho: *Tum vero
quanto ardore ac studio iter communis vita arripuerit, quantoque Zelo rectitudinis accensus vixerit, testis est et omnis illa Ecclesia Raitenbuechensis, testes sunt
ei omnes longe vel propè positi, ad quos fama sanctæ conuersationis eius peruenit,
testes sunt, inquam, qualiter ex arde scere cuperit zelus eius initio conuersionis sue
ita videlicet, vt ex instantia orationum & lectionum diuinarum in tantum elo-
quium domini inflammauerit eum, vt & eloquium eius ignitum fieret vehementer,
& verbum eius sicut de Helia scriptum est, tanquam facula arderet. Un-
de confratres suos, non solum dictū, sed & exemplū ad seruandas bonas con-
suetudines arctioris vita & instituta sanctorum patrum sine intermis-
sione prouocabat. Quin etiam arguebat, obsecrabat, increpabat, secundum
Apostoli præcepit, in omnibus seipsum præbens exemplum, in vigiliis multis, in
frequentia meditatione, ac lectione sacrarum scripturarum, in multa patientia, in
castitate, atque in omni exercitatione bonarum virtutum, postremo in vñuersitate
morum honestate, præclarum se reddebat. Unde etiam ab omnibus bonis ac
religiis valde amabatur. Dominus etiam corporis suæ vita vehementer sum exiit
vt a necassorijs quoque cibis sumeridis aliquanto immoderatus abstineret, adeo
vt absuntis inedia carnis, cutis ferre oīibus cohereret. Ardebat itaque to-
tus incomparabiliter per inextinguibilem sanctissimam dilectionis ignem ad Deum,
& per infatigabilem animi eius studium ad communis vita decorem. Hęc au-*

etoi

ctor Reicherspergensis de Gerhoho. Verum quod supra Excerpti, de dictis Sanctorum, de vita canonica mentionem facit, obserua lector, omnino hic illa antiquissima ex SS. Patrum sententiis excerpta & collecta intelligi, quae ante sexcentos annos etiam in coenobio Pollingano legebantur, sub Hildeberto primo eius monasterij praeposito, quae hodieq; in antiquissimis ibi membranis extant, quamuis ultima capita desiderentur. Sunt autem lxxix, sed tantum xxviii, super sunt paginae ultimis abrasis. Iuuat indices duntaxat capitam huic transferre uti constet, quae fuerit norma eius familiae, quam appellant Canonicos D. Augustini Regulares. Quamuis vox Regularis eadem sit cum voce *Canonicus*, nisi quod haec Latinam, illa Graecam habeat originem. Prafixa est imago legibus perscriptis, regina dia demate insignita, quae dextra gestat coronam, quam obedienti Monaco imponit sinistra fascem virgarum, quibus contumacem umbilico tenuis nudatum cedit; adscriptum est distichon quod latus utramque & caput reginæ ambit:

Norma paricura, tristinans claustraliam juram

Dono munieribus, corrigo verberibus.

Circa diadema utrinque perscriptum est.

SANCTA REGULA

Supra religiosum
obdientem

Supra contumacem

Obediens.

Inobediens

Incipiunt capitula sequentis operis.

I.
Quod Canonica institutio ceteris superemineat institutionibus.

II.

Quod sint res Ecclesiae.

III.

Quod diligenter munienda sint claustra Canonicorum.

IV.

Ut in congregandis canonici modus discretionis sit.

V.

De his qui ex familia Ecclesiæ solummodo clericos aggregant.

VI.

Qui clerici Ecclesiastica accipere debeant stipendia.

VII.

Ut in congregacione canonica æqualiter cibus & potus accipiatur.

VIII.

De mensura cibi & potus.

Aa 2

IX.

- IX.
Quod a prælatis sit gemina passio subditis impendenda.
- X.
Ut Canonici in cultu vestitu teneant discretionis modum.
- XI.
Ut Canonici cucullas Monachorum non induant.
- XII.
Qua auctoritate horæ canonicae celebrentur.
- XIII.
De Vespertinis.
- XIV.
De completis.
- XV.
De vigilarum antiquitate.
- XVI.
De matutinis.
- XVII.
Ut horas canonicas Canonici religiose obseruent.
- XVIII.
Quod canentibus & psallentibus Domino, angelorum assint presidia.
- XIX.
Quales ad legendum & cantandum in Ecclesia constituendi sint.
- XX.
Qui modus sit correptionis.
- XXI.
Ut pueris nutriendis instantissima adhibenda sit custodia.
- XXII.
Ut ab omnibus Canonicis ad Completorium veniatur.
- XXIII.
De Cantoribus.
- XXIV.
Quales vice prælatorum in congregacione canonica fungi debeant.
- XXV.
De præpositiis.
- XXVI.
Qualis cellararius sit constituendus.
- XXVII.
Cui committi debeant stipendia pauperum.
- XXVIII.
De infirmorum ac senum cura fratrum.
- XXIX.
Qualiter porta Canonicorum custodiatur.
- XXX.
Ut claustra Canonicorum diligenter custodiantur.
- XXXI.

XXXI.

Epilogus breuiter digestus.

XXXII.

De silentio.

XXXIII.

De tonsura.

XXXIV.

De murmurantibus.

XXXV.

De discordantibus.

XXXVI.

De detractoribus.

XXXVII.

De accusatoribus.

XXXVIII.

De clericorum habitu.

XXXIX.

Quod presbyteri assidue legant.

XL.

Ut clericus non habeatur qui ad cottidianum non venerit sacrificium.

XLI.

De eadem re.

XLII.

De clericis qui in nundinis ambulant.

XLIII.

De illis qui presbyteros male tractauerint.

XLIV.

Ut nullus presbyterorum solam missam cantet.

XLV.

De illis qui ex Ecclesiasticorum ordine aut venantur, aut accipitrib. locantur.

XLVI.

Ut Canonici religionis veste semper vtantur.

XLVII.

De fratre qui in leuiore culpa inuenitur.

XLVIII.

De gravioribus culpis.

XLIX.

De Clerico ab Ecclesia sua fugiente, & de seruo dominum suum fugiente.

L.

De duobus generibus Clericorum.

LI.

De subiectis bonis sub pastorali regimine constitutis.

LII.

Quales oporteat clericos esse.

LIII.

Quod præfationes tenenda sunt.

LIV.

De obseruanda mensa Christi.

LV.

Ut corporale ex purissimo linteo sit.

LVI.

De eos quid de calice stillauerit.

LVII.

De eo qui euomit sacrificium.

LVIII.

De Eucharistia veneranda.

LIX.

De illis qui non bene custodiunt corpus & sanguinem domini.

Apponam & initium ipsius primi Capitis, ne confundamus
hanc regulam.

Incipit regula Canonicorum Regu- larium in Polling.

Ex SS. Patrum sententijs in hunc modum collecta.

GVia evidenti autoritate liquet canonicam institutionem ceteris præstare
institutionibus, debent, necesse est, qui huius professionis censentur nomi-
ne, procurare qualiter in semetipsis eandem institutionem vita & moribus exor-
nent potius quam de honesteſtate &c.

Atque hanc Gerhohus ad manus habuit, vt ex vita apparet.
Est ergo regula Canonicorum regularium planè diuersa ab regula
S. Augustini, quam nuper Simon VVerlinus præfus coenobij ad
Fontes Tessenios Diessensis cum annotationibus primùm Mon-
achij, dein emendatiū Ingolstadij vulgauit: cuius exordiū hoc est:

J. P. N. Aurelii Augustini regula.

Cap. i.

De fraterna concordia & rerum communione.

HAEC sunt, quæ ut obseruetis præcipimus &c. Hanc Gerhohus, vt vide-
tur, desiderauit. Diuersa est ab vtraque quam composuit B.
Hartmannus Episcopus Brixinensis, vt est in actis S. Leopoldi: illius
enim prima verba sunt, sub testimonio Christi & Ecclesie.

Enim uero quæ vera & germana sit D. Augustini regula, quam
fœminis, quam viris (si quam tamen viris) præscripsit, sequendam
proposuit, septem quæstionibus expeditiuit VVerlinus, vt opera
non

non sit hic super ea re copiosius disputare: optem tamen & Hermanni leges cognoscere. Sed haec haetenus. Cæterum quemadmodum ædiles & architecti, quamuis ex oculorum cœiectu, quam altum, latum, rectumque sit opus, quoquo modo ex vsu visuque judicant, si tamē ipse moliri ædificium, turrim, moenia, parietes ve- lint, perpendiculum adhibent, ad cuius angulos & rectam lineam surgens opus quotidie, imo singulis prope horis examinant, ita nisi viuendi norma tabulis comprehensa, labente sensim disciplina, exhibeat, paullatim à vero rectoque in prauum declinat. Ethoc fuit quod Gerhohus vrgebat, cum ceteris religiosis, ex ijs, quæ sparsum in patrum monumentis cognorat, de communis statueret, quæ priscorum fuisset disciplina religiosorum. Quam cum segniotes negarent, illumque vrgerent, ut omnia, quæ doceret, auctoritate stabiliret (jam enim in vsum & consuetudinem quædam, vt si, irrepserant quæ ipsi non videbantur ex lege, norma, veterumque patrum auctoritate fieri) Romam profectus ibi de veris religionis suæ legibus inquisiuit, cùmque secum attulisset quod quæsierat, non mediocriter cessantium animos offendit. Quanquam enim nihil pro imperio gereret, sed factis ipsis à genere viuendi negligentiorum declinaret, id ipsum tamen ferre non poterant, & luce virtutū eius velut noctuae & vespertilioes perstringebantur, & emendatam ipsius vitam omni ratione sequendam, amandam, & ambabus manibus amplectendam, suæ vitæ interpretabantur reprehensionem & castigationem. Nec haetenus stetit illorum improbitas: sed cum virtus domesticorum non laudaret, desidiam, otium, intempestiuæ colloquia, & malos denique mores odisset, cœpit ipse dissimilibus odio esse, vexari, exagitari, imo vitâ nonnunquam perniciari. Cum interim fama virtutibus eius excitata gratissimos per omnem Germaniam spargeret odores, quibus afflatus Chuno Reginoburgensis pontifex (quem primum hoc nomine habuere antistitem) Gerhohum ab communi sodalitij Raitenbuechensis in socium laborum petiit, cuius in prouincia lustranda & pontificatu administrando consiliis vteretur, quem & impetravit, & sacris sacerdotij honoribus initiauit. Quanquam nec ibi magna quies Gerhohum secuta est, cum res communes Conradus turbaret, Designato à proceribus Imperij Germanici Lothario Saxonum regulo, viro inclito in regem Romanorum, Conradus Friderici Ducis Sueorum, qui Fridericum Ahenobarbum Imperatorem procreauit, germanus, regnum affectauit, profectusque Mediolanum ibi rex consulatus ab Archiepiscopo regium insigne suscepit. Chu-

Aa 4

no Regi-

no Reginoburgicus Pontifex & cum illo Gerhohus ab Conradis
etione abhorrens justum principem regem Lotharium secuti sunt.
Quod Conradus peragreferens vtrumque ultimis odiis insestatu-
etiam vitæ illorum insidias non raro posuit: præsertim Gerhohum
sæpius ad necem quæsivit, quod ipsum in publica celebritate &
supplicatione ad populum, tyrannum proclamasset: quæ causa fu-
it ut parceriam Chamensem, quam ab Chunone procurandum ac-
ceperat, ad quam cœnobium condere statuerat, propter factiosos,
& Conradi fautores, qui ultimas illi minas intenderant, coactus fu-
erit destituere. Inter hæc Chunone anno c. 10. c. xxx. Regino-
burgi defuncto, Conradus Salisburgensis pontifex vir optimus &
sanctissimus Gerhohum in tutelam suscepit, suoque nomine non
semelin Vrbem ad summum pontificem legatum misit, qui resini-
bi feliciter sui præfus transigit. multum enim propter singula-
rem virtutem & eruditionem gratiâ apud curiam Romanam vale-
bat. Interea temporis Reichenbergij cœnobij præses ad vitæ me-
tam procurrens facem alteri ferendam reliquit. Conradus pontifex
Salisburgensis non alium aptiorem ad regendum id monasterium
(quod Iuuauiensis antistitis auctoritatem ditionemque respicie-
bat) Gerhoho ratus, illum ipsum anno c. 10. c. xxxii. eo destinavit,
quam ipse sacram præfecturam per annos omnino septem & tri-
ginta cum summo Reip. bono administravit, auxit, ornauit, quan-
do pietas & religio, constantiaque & virtus in usum fructumq; to-
tius Germaniae redundauit: Ille principes, ille reges, & imperato-
res, ille præfus & antistites, ille summum & amplissimum orbis
Christiani cōsilium patrum Romæ purpuratorum, ille patrē ipsum
& rectorem nominis Christiani ausus est summa cum libertate cō-
temnis omnibus vitæ periculis, sicubi usus fuit, adhortari, monere,
verbis etiam castigare. Quæ dicendi scribendiq; libertas cum vir-
tute & religione coniuncta tantam illi auctoritatem peperit, ut vir-
tutem eius Galli mirarentur, Boëmi prædicarent, Pannones suspi-
cerent, Græci denique adorarent, pontifices colerent, Cardinales
venerarentur. ita tabulæ Reicherspergicæ testantur: *Igitur, inqui-*

pag. 6. § 7.

*unt, in regimine positus qualem se exhibuerit, qualiterque à Deo confortatus in
omnibus postmodum Ecclesiæ tributationibus, nunquam ei desuerit, sed verita-
tem constanter coram regibus & principibus non sine vite sua periculo se ipsiusme
confessus sit, ac tuitus, testis est ei tota Germania lumine doctrinæ eius & ipsa illu-
strata, & feruore spiritus ejus super multis exceſibus & abuſionibus redarguta.
Testes sunt et omnes hi, inter quos conuersari vel quibus commanere ei aliquando
contigit. Maxime autem sanctum fratrum eius simul & sororum nouit colle-
gium;*

gium; quam sancte quāmque irreprehensibiliter inter eos jam per quadraginta
fērē annos vitam duxerit. Nouerunt omnes quām quietus in vacando lectioni-
bus & orationibus extiterit; quam nullas horas a pietatis exercitijs vacuas ha-
buerit. Nam corporalis exercitatio ad modicum utilis esse ei cum Apostolo visa est,
nisi cum monasterij necessitas poposcisset. Quim etiam usq[ue] in exteris terris lam-
pas cordis & oris eius radianit. Non Francia, non Boēmia, non Vngaria, sed
neque Græcia, gratiae quæ de corde & ore eius radiant, expertes factæ sunt. Tan-
ta namque gratia diffusa erat in labijs eius, ut his ipsis quos arguebat gratus ex-
isteret. Unde & Romani pontifices, dominique Cardinales semper eum, licet
in multis arguentem se dilexerunt. Non reges ac potentes pertinuit, quo mi-
nus nunciaret eis id quod justum & salutare fuit, cum se opportunitas id facien-
di obtulisset. Magnates, mediocres, ac populares, siue in publicis Ecclesiæ
conuentibus, siue in priuatis colloquijs ad oris eius dulcia & salutaria verba
pendebant. Sic namque diuino spiritu adeo potatus fuit, ut pene semper &
indeficienter flumina de ventre eius fluenter aquæ viuæ siue loquentis siue
scribentis aliquid ad uitilitatem & eruditio[n]em proximorum. Et mox in-
fra: Quām notus & gratus quāmque acceptus fuerit ipse beatus, summis Ko-
manis pontificibus qui suo tempore Romana sedi præsiderunt, Callisto Papæ pri-
mam superius commemorato: & deinde singulis successoribus illius usq[ue] ad
Papam Alexandrum; quāmque venerabiliter ipsi Romani pontifices fernorem
religionis sua & studium atque doctrinam, nec non & scripta sua suscepserint,
collaudauerint, & approbauerint: quam etiam celerem effectum consecutus
semper fuerit in omnibus negotijs suis quotiescumque Romanam curiam inter-
pellare necesse habuit, aut per se ipsum, aut per nuncios, siue per solas literas suas
pro qualib[us] cuncte causis, testantur literæ Apostolicæ, nec non & literæ dominor-
um Cardinalium frequenter, aut pro eo ad alios misse, aut ad eum specialiter
destinatae: vel quas ipse per se ab urbe saepius veniens de causa sua vel alio-
rum detulit: quarum omnium exemplaria adhuc inueniuntur. Quantum eti-
am ipsi Romani pontifices pro ipsis reverentia & dilectione, ad petitionem eius
ipsum locum, quem regebat, cœnobium videlicet Reicherpergense, sub sua & Ba-
Petri protectione suscepserint, honorauerint, & manu tenuerint, & sape contra gra-
tues inimicos & infestatores defenderint, qualèmque libertatem & justitiam ipsi
loco concesserint & firmauerint in perpetuum sua auctoritate indicant priu-
legia Papæ Innocentij, & Papæ Eugenij eidem loco eius industria elabora-
ta ac impetrata. Hos posthac pie imitati pontifices Salzburgensis Chun-
radus senior & Eberhardus eius successor; nec non & Principes regni, Du-
ces videlicet & Comites quique pro suo jure plurimis priuilegijs eundem locum
munerunt. Similiter & alijs pontifices, scilicet Babenbergensis, Patauen-
sis, Frisingensis, prædia & possessiones eidem loco aut per se ipsos, aut per
alios in suis episcopatibus collata, suis priuilegijs eidem cœnobia firmauerunt.

Nouissi-

Nouissimè etiam ipse dominus Imperator Fridericus ipsum Reicherpergense ex nobum cum omnibus eo pertinentibus in suam imperialis maiestatis & omnium successorum suorum regum & Imperatorum tutelam suscepit, & pruilegio suo eidem loco antiquam & primituam libertatem confirmavit, interuentu Episcoporum Eberhardi Bambergensis atque Hartmanni Brixnenis Episcoporum, secundum postulationem huius saepe dicti patris. Sed hos ingentes viri præstatuissimi spiritus vis incredibilis ab intimo animo profecta alicebat, vim e cælo accepit, quæ illius egregiis conatibus defuit nunquam. At enim parum prudenter agit, qui foris rem publicam juuat, domi perdit, cum natura magistra sibi quemque primum, suisque; deinde aliis consulere doceat. Non egit hoc Gerholus cuius omnis actio ratioque videnti & docendi ab officina domesticæ virtutis & disciplinæ profluxit. Hoc primum egit ut subiectorum suorum & domesticorum mores à veterum patrum norma degenerantes languentesque ad pristinum vigorem reuocaret, clementia vitiorum eraderet, incisos passim virtutis neruos redintegraret, & denique nouam suo contubernio faciem formamque viuendi induceret. Itaque idem mitis & benignus esse in obsequentes, promtos, verecundos, & religiosæ vitæ obseruantes: tristis & seuerus in delinquentes, refractarios, contumaces; quam tamen seueritatem ita mansuetudine & charitate temperabat, ut cernerent viderentque omnes & salutem cuiusque singillatim, & communem omnium illi maximè esse cordi, quaratione efficiabat, ut non ægrè ferrent, qui castigabantur, sed amarent passim omnes. Corrigendi porrò modus erat efficacissimus, quem ipse vitæ exemplo præbat. Adeò mores ipsius domesticis erant pro legibus. Inde factum ut domestica disciplina sancta domique emendati mores sese foris ostenderent, hominesq; paulatim in sui contemplationem inducerent, nouam & innocentem viuendi rationem juxta laudantium & admirantium. Quæ domesticorum religio, Nobilium, Principum, & Pontificum invitauit liberalitatem, ut non solum sarta tecta coenobij instaurarent, amplificarentq; (male enim materiatam, angustam, & ruinosam Gerholus domum est ingressus) sed ex nobilitate complures ipsi nomen religioni darent, secumq; opes non exiguae inferrent, quibus ædes illa breui magnopere auxit. Adiecit & nouum Gerholus virginum sacrarum domicilium, in quo nobilissimæ tenerimæque virginis cælesti se sponso æternum proprias dedicatunt. Tam secunda fuit Gerholi virtus & facundia. Interibidum ipse domum ædificat,

edificat, disciplinam restituit, nouos religionis colonos adsciscit, manum quoque non passus est cessare, quæ ab erudito & excellenteius ingenio multa præclara pietatis religionis & doctrinæ plenissima opera & monumenta extorsit. Meditatus est in sanctissima regij vatis psalmorum odaria, volumina octo, quæ hodiéque præter duo, quæ intercidetur leguntur. certatim calamo aduersus sectatores Petri Abaiolardi. Alia misit Othoni nobili historico Fruxinensi, Ahenobarbi patruo, fratri Conradi regis : alia ad alias tam principes tum pontifices, ex quibus nihil perennauit præter explanationes ad carmina Davidis, sibrum de antichristo ; de Virgine in cœlum assumta ; de fide ; vigilia noctis quarta, de diuini spiritus ordine donorum. ultimis annis magnopere laborauit, ut disidia Imperatoris Friderici I. & Pontificis Alexandri II, componaret, eaque de re ad eosdem varias lucubrationes missitauit. Ipse tamen semper meliori taniorique parti se adiunxit ac post ingentes labores & fructus ex illis copiose perceptos, nocte media quæ S. Ioan. Baptistæ diem, quo prolixè ad populum dixerat secuta est, cum biduo ante sacra Christiana perceperisset, anno c. 110. c. 111. ex a. d. V. Calend. Quintil. ad societatem beatorum euolauit. Corpus bido post ad S. Crucis, quam viuus semper in corde gestabat, aram funeratum. Imago Gerhohi Reicherspergij hoc adscriptum hodie elogium præfert. Anno domini c. 110. c. 111. Dominus Gerhohus SS. Theologie Doctor insignis, tertius huius loci Præpositus creetur. Hic in corrigendis magnatum moribus laborauit, ac monasterij sanctimonialium B. Virginis extitit fundator. Ieiunas falsasque Auentini calumnias, quibus Gerihohum, ut ipse appellat, inquinare conatur, tanti non facio, ut apponendas scripto meo putem, ab Gretsero nostro dudum retusas & obtritas. Tu Diue, quem supplices veneramur, ardenter & duplum, quem possedisse videris Eliæ spiritum in nobis languentem aut certe senescentem excita & instaura, ut hebescentem

Christianæ virtutis aciem exauamus.

B. ADAL.